

Ben ik mijn lijf ?

4

Petra Bolhuis &
Theo Meereboer
www.maieutiek.nl

Loskomen van het lichaam

- We leven in een tijd waarin 'wij zijn ons brein' een nieuwe zelfopvatting teweeg brengt.
- Maar zelfs als we accepteren dat ons lichaam voorwaardelijk is voor het bestaan als subject en het hebben van een persoonlijkheid, hoe gaan we om met de dubbelheid van het verschil Leib - Körper ?

maieutiek-mei 2016 lijf-4

Wie ben 'ik'?

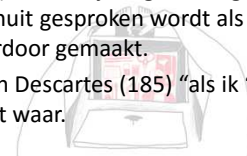
- De relatie denken en lichaam
- De relatie persoonlijkheid lichaam
- Voorbeeld Stephen Hawking; niet hij is een persoonlijkheid die denkt en dat wordt weergegeven door een machine, de machine maakt hem tot wie hij is en beïnvloedt zijn denken.

maieutiek-mei 2016 lijf-4

Performatief taalgebruik

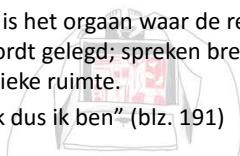
- "Ik beloof", is iets anders dan "ik vond het college saai" (blz. 182). Lijkt een taaltrucje, maar is essentieel.
- Het (zelf)bewustzijn is geen ding waarover of waar vanuit gesproken wordt als ik 'ik' zeg, het wordt erdoor gemaakt.
- Nancy en Descartes (185) "als ik 'ik' uitspreek dan is dit waar."

maieutiek-mei 2016 lijf-4

Rol van het spreken

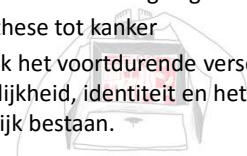
- De geest of het denken wordt vaak in ons lichaam of helemaal los van het lichaam gedacht. Dan hebben we spreken als een middel om wat er al is naar buiten te brengen.
- De mond is het orgaan waar de relatie binnen buiten wordt gelegd; spreken breidt zich uit naar publieke ruimte.
- "Ik spreek dus ik ben" (blz. 191)

maieutiek-mei 2016 lijf-4

Vreemdheid en eigenheid

- Wat van buiten komt kan als vreemd worden ervaren en worden toegeëigend,
- Wat van binnen komt kan als vreemdheid worden ervaren en toegeëigend.
- Van prothese tot kanker
- Maar ook het voortdurende verschil tussen persoonlijkheid, identiteit en het reëel ervaren lichamelijk bestaan.

maieutiek-mei 2016 lijf-4

Toenemende kennis en techniek

- Technieken kunnen het leven enorm verlengen.
- Technieken maken het mogelijk om van alles aan ons lichaam te veranderen waarvan we denken dat het onze persoonlijkheid niet weerspiegelt.
- Maar ondertussen doen die mogelijkheden ook iets met onze zelfopvatting en hoe we gezien worden door anderen.
- Technieken die ons langer laten leven etaleren ook de uitgestelde dood. (199)

maleutiek-mei 2016 lijf-4

Leibkörper

- “Typerend voor de vreemdheid van het eigen lichaam is dus dat je je daar tot kunt verhouden, en dat kan op verschillende manieren: ik kan het observeren, onderzoeken; ik kan het op een bepaalde wijze waarderen en ik kan me er wel of niet mee identificeren; ik kan er zelfs afstand van nemen.” (205)

maleutiek-mei 2016 lijf-4

Ik ben ik

- Het hebben van een identiteit is niet los te koppelen van het hebben van een lichaam.
- Dat lichaam is in veel opzichten te veranderen, inwisselbaar en vreemd, maar maakt onlosmakelijk deel uit van het 'ik'.
- Dat lichaam bestaat niet als materie op zichzelf, maar in relatie tot andere lichamen waarmee het in contact komt waardoor er veranderingen plaatsvinden zowel op het niveau van het Leib, als op het niveau van het Körper.

maleutiek-mei 2016 lijf-4

De reductie tot het lichaam

- Zo lang het leven van de geest of ziel centraal stond was het hebben van een lichaam een straf. Dat lichaam moest worden genegeerd of worden gestraft tot het zijn onwaardige inbreng zou verliezen.
- Nu leven we in het materialisme, nu zijn we ons lijf en dus moet het lijf drager zijn van onze identiteit.

maleutiek-mei 2016 lijf-4

Wij zijn ons lijf

- Lombroso met zijn mensentypen, rassentheorieën en schedelmetingen en etnisch profileren maken duidelijk dat de relatie lichaam- persoonlijkheid controversieel is.
- We oordelen op basis van fysieke kenmerken, maar als we dat merken gaan we ontkennen dat ze er toe doen.

maleutiek-mei 2016 lijf-4

Dat zullen we nog wel eens zien....

- Het lijf is geen uitgangspunt geworden voor wie wij zijn.
- Er is een hele markt van visagie, straighten, botoxen, afvallen, sporten, kledingadvies enz.om het lijf te veranderen.
- We gaan het lijf aanpassen aan die kenmerken waarvan we denken dat we dat zouden willen zijn of wellicht waarvan we denken dat we het van binnen zijn. Hoe komen we aan die ideeën?

maleutiek-mei 2016 lijf-4